

Årets gang

4. januar 2026

I dag var jeg på den første af de planlagte 24 ture på Knudshoved Odde i 2026: Én hver halvmåned. Det var en flot dag med sol, -2°, svag vind og god sigt. Hvor der andre steder i Danmark var faldet over 10 cm sne, lå der kun lidt her. Vandhullerne var næsten alle frosset til.

Turen gik fra parkeringspladsen ved Knudsskovgård, ned gennem Paradiset og langs sydkysten ud til Draget, som vandet i dag skyllede ind over. Tilbageturen gik ad midtervejen. Det er omtrent den rute, jeg vil følge på hver tur for at kunne følge årets gang i naturen.

For at lære noget nyt vil jeg på disse ture ikke bare som sædvanlig mest se efter fugle, frøplanter, sommerfugle og guldsmede. Jeg vil bevidst lede efter arter fra alle de forskellige organismegrupper, som er vist på Livstræet i indledningen. Det lykkedes på denne tur at se repræsentanter fra 10 af de 25 hovedgrupper.

På de større sten ved siden af vejen, der fører fra midtervejen ned til Paradiset, sad der puder af forskellige mosarter. Der var bl.a. nogle fine puder af Pudegråmos, som typisk vokser på større sten og stengærder. Man kunne tydeligt se de lange grå spidser på mosbladene, der fik puderne til at se grålodne ud. Mosserne har hanlige og hunlige kønsorganer. Når en sædceller har befrugtet et æg, vokser der fra de hunlige kønsorgan et sporehus frem. Hos Pudegråmos består det af en tynd stilk, som bærer selve sporehuset. I sporehuset dannes der mange små sporer (ukønnet formering), som spredes med vinden.

Pudegråmos med sporehuse.

Dette er vist brunalgen Savtang.

Nede ved stranden var der blæst meget Ålegræs ind. Ålegræs kaldes også Bændeltang, men det er en blomsterplante og ikke en alge. I bunkerne af Ålegræs lå der repræsentanter for hovedgruppen Brunalger. Som man kan se på Livstræet, er brunalgerne en gammel gruppe, som ikke er nærmere beslægtet med de andre algegrupper og landplanterne, end de er med dyregrupperne. Af Brunalger faldt jeg både Blæretang og Savtang.

Der blev også fundet en repræsentant fra

hovedgruppen Rødalger. Det drejede sig om den almindelige og ret tykkødede art Gaffeltang. Rødalgerne udgør sammen med Grønalger, Kransnålalger og landplanterne efterkommere af en fælles stamform. De har alle chromoplaster (farvekorn/grønkorn), som laver fotosyntese og dermed giver planterne energi i form af glukose.

Rødalgen Gaffeltang.

Livstræet på Knudshoved Odde

Årets gang 2026

Frugtstand af Strandkål.

På stranden fandt jeg flere slags frøplanter. Der lå bl.a. frugtstande af den store Strandkål, der om sommeren har store grålige, lidt tykke og kålagtig blade, der kan spises som kål. Nu var det den høje, grenede frugtstand og de kugleformede skulper (frugter), der sås.

På de større sten lidt inden for bølgeslagszonen voksede der store plamager af Almindelig Væggelav. Laver er svampe, som har symbiose

med små algeceller, der lever mellem lavsvampenes hyfer. Almindelig Væggelavs svampedel tilhører gruppen af Skivesvampe, som tilhører hovedgruppen Sæksvampe. Almindelig Væggelavs såkaldte løv er gult. På det sidder der som regel mange 1-3 mm store, også gule, skiveformede frugtleger. Endnu en hovedgruppe af organismer var repræsenteret her, for Almindelig Væggelav lever i symbiose med den encellede grønalg *Trebouxia*.

*Almindelig Væggelav, som lever i symbiose med grønalg *Trebouxia*.*

Ørnebregne.

I slåen- og tjørnekraattet langs kysten var der store bevoksninger med 1-2 meter høje Ørnebregner. Dermed var der også fundet en repræsentant fra hovedgruppen, som her kaldes Bregne m.m. Før talte man om gruppen Karsporeplanter, som omfattede bl.a. bregner, padderokker og ulvefødder, men da karsporeplanternes fælles stamform også er stamform for frøplanterne, opfatter man i dag ikke længere karsporeplanterne som en udviklingsmæssig gruppe.

Der var flere arter af fugle repræsenteret, bl.a. mange Hjejler, en del Stære og enkelte Viber. De søgte føde på de lave enge på odden.

Halsbåndsmus søgte efter føde i skraldespand ved parkeringspladsen.

Pattedyr: Ud over mennesker, køer og heste sås en Halsbåndsmus søge føde i en skraldespand. Endelig blev der fundet en skal af Hjertemusling.

Hjejler. I vinterdragten har de ikke sommerens sorte bugskjold.

Livstræet på Knudshoved Odde

Årets gang 2026

16. januar 2026

I dag var anden gang, jeg tog en af de planlagte 24 ture på Knudshoved Odde i 2026. Det var en flot formiddag med halvsol, +4°, svag sydøstlig vind og god sigt. Der var stadig is på de fleste småsøer, men ikke noget sne.

Gik den faste tur fra parkeringspladsen ved Knudsskovgård, ned gennem Paradiset, langs sydkysten ud til Draget og tilbage ad midtervejen.

Det lykkedes på denne tur at se repræsentanter fra følgende af de 25 hovedgrupper af organismer nævnt i Livstræet: Brunalger, Rødalger, Grønalger, Mosser, Bregner, Frøplanter, Svampe, Fugle, Pattedyr, Muslinger, Mosdyr, Ringorme og Krebsdyr. I alt 13 hovedgrupper, hvoraf Mosdyr, Ringorme og Krebsdyr var nye.

Oven på større sten langs midtervejen nær p-pladsen voksede puder af Krybende Silkemos (?). Det var friskgrønne puder med fine sporehuse.

Brunalgerne Blære- og Savtang.

Nede ved stranden lå der stadig store bunker af Ålegræs. Ved dem var der også skyllet Brunalger ind. Der var både Savtang med ret brede, savtakkede blade og Blæretang med smallere blade og luftblærer.

Art af mosset Krybende Silkemos?

Som på forrige tur blev Rødalgen Gaffeltang fundet.

Almindelig Posthornsorm på Savtang.

På både Blære- og Savtang blev der fundet dyr, der var fastvoksede til bladene.

Rødalgen Gaffeltang.

Som repræsentant for Ringormene (Annelida) blev der fundet Almindelig Posthornsorm. Den lever i et kalkrør, den selv har lavet. ”Røret er fasthæftet overfladen af visse brunalger. Posthornsormens ene tentakel er omdannet til en stor tentakelkrone, der dels optager ilt fra vandet, dels kan filtrere vandet for plankton. Den anden tentakel er omdannet til et forkalket låg, som den kan lukke røret

med.” (Kilde: Wikipedia.)

Livstræet på Knudshoved Odde

Årets gang 2026

Rurer og Mosdyr på Blæretang.

Der blev også fundet Mosdyr som repræsentant fra hovedgruppen af samme navn. ”Mosdyr (Bryozoa) er en række af små vandlevende, fastsiddende, hvirvelløse dyr. De enkelte dyr er normalt under 1 mm store, men lever i kolonier som kan blive mange cm store. Mosdyr er filterædere, og filtrerer fødepartikler fra vandet ved en udskydelig "krone" af tentakler besat med fimrehår. Dyrenes bagkrop danner en skal (kaldet "zooecium") som hele dyret kan trække sig ind i”. (Kilde: Wikipedia.)

Endelig blev der fundet Rurer, som tilhører Krebsdyrene. ”

Rurer er en familie af små krebsdyr med et få centimeter bredt kegleformet hus af kalk. Indgangshullet i huset kan lukkes af fire bevægelige kalkplader. På den måde kan dyret holde vandet inde i huset, og derved undgå udtørring. Ruren ligger på ryggen inde i huset og indfanger med sine vifteformede rankefødder plankton og friskt, iltholdigt vand.” (Kilde: Wikipedia.)

For at finde en repræsentant for Grønalgerne måtte jeg også denne gang se på en lav. Strand-Vortelav gror på store sten i bølgeslagszonen. Arten tilhører gruppen af Sæksvampe. Mellem svampens hyfer lever grønalgene Dilabifilum.

Af Bregner fandt jeg som sidste gang kun Ørnebregne.

Almindelig Strandkamille.

En enkelt af de mange frøplanter, der blev set på turen, blomstrede. Det var Almindelig Strandkamille, som vokser ret talrigt langs standen.

Som altid var der flere arter af fugle. Bl.a. var der repræsentanter for tre vidt forskellige grupper af fugle, hvor der er arter, som har udviklet sig til at have livsformen ”rovfugl”. Det drejede sig om spurvefuglen Stor Tornskade, papegøjeslægtingen Tårnfalk og flere repræsentanter for den klassiske rovfuglegruppe (Fjeldvåge, Musvåge, Blå Kærhøg og Havørn).

Af pattedyr blev der set køer, heste og mennesker.

Der blev både set Almindelig Hjertemusling og Blåmusling.

Svampen Strand-Vortelav lever i symbiose med grønalgene Dilabifilum.

"Rovfuglen" Stor Tornskade.

Livstræet på Knudshoved Odde

Årets gang 2026

9. februar 2026

Det havde nogle uger været hård østenvind med temperaturer under frysepunktet og med snefygning. En enkelt dag forsøgte jeg at komme ud på odden, men måtte opgive på Statenevej på grund af høje snedriver. Først den 9. februar lykkedes det at komme derud.

Denne tredje tur til Knudshoved Odde foregik i overskyet og diset vejr, temperatur omkring frysepunktet og svag østenvind. Der var is på søerne, men både Storstrømmen og en stor del af Avnø Fjord var isfrie.

På den faste gåtur fra parkeringspladsen ved Knudsskovgård, ned gennem Paradiset og langs sydkysten næsten ud til Draget og tilbage ad midtervejen var der liv langs kysten men næsten ikke på enge og overdrev.

Det lykkedes på denne tur kun at se repræsentanter fra 9 af de 25 hovedgrupper af organismer nævnt i Livstræet: Brunalger, Rødalger, Grønalger (i lav), Mosser, Bregner, Frøplanter, Svampe (lav), Fugle og Pattedyr.

Selv droslerne, Solsorte og Sjaggere, søgte føde i de opskyllede Brunalger og Ålegræs.

I opskyllet var der også rødalgen Gaffeltang.

Sjagger søger føde mellem Blæretang.

Solsorte og Sjaggere søgte efter føde ved at rode sig ned i de store bunker af Ålegræs.

Slåenlav - en svamp i samliv med en grønalg.

På slåenbuskene i Paradiset lå der i dag sne på Slåenlavet, som er en svamp med grønalger mellem svampehyferne.

Rødalgen Gaffeltang.

Livstræet på Knudshoved Odde

Årets gang 2026

Fliget Vejbred ved digesvlehullerne.

Hvor der var skred i den stejle, lave kystskrænt, voksede der Fliget Vejbred, også omkring og i digesvlehullerne.

Som så ofte sad der skarver på bundgarnspælene. De voksne fugle er nu i yngledragt med hvidt på hovedet og hvid lårplet.

Voksen Skarv i yngledragt.

Af pattedyr var der de sædvanlige køer og heste. I Avnø Fjord sås Spættede Søler. I sneen kunne der desuden ses spor af i hvert fald kat, ræv, hund, rådyr, hare og mennesker.

Ko på toppen.

Livstræet på Knudshoved Odde

Årets gang 2026

15. februar 2026

Vinteren har bidt sig fast. I tre uger har vi nu haft svag til hård østenvind, perioder med snefald og fygning og temperaturer lidt under frysepunktet. Natten til i dag var det skyfrit og vindstille, og temperaturen faldt ned mod minus 10 grader.

På dagens tur steg temperaturen fra minus 8 til minus 2 grader. Det var letskyet og svag vind. Der var is på søerne, Avnø Fjord og Smålandsfarvandet. I fjordene var der mindre våger. Sne lå 5-20 cm tyk i området. Den var blevet så hård, at man kunne gå oven på den flere steder, uden at synke ned i den. En flot dag.

På den faste gåtur fra parkeringspladsen ved Knudsskovgård, ned gennem Paradiset og langs sydkysten næsten ud til Draget og tilbage ad midtervejen var der også i dag mest liv langs kysten. På enge var der lidt Stære og Blå Kærhøge, og længere inde på odden sad tre Sanglærker i vejkannten.

Lavvande. Sten med Blæretang og rurer.

Rurer er krebsdyr. De sad fastvoksede på en stor sten. På grund af lavvande sad de i dag over vandoverfladen.

Hvis det hele tælles med, så jeg på denne tur repræsentanter fra 11 af de 25 hovedgrupper af organismer nævnt i Livstræet: Brunalger, Rødalger, Grønalger (i lav), Mosser, Bregner, Frøplanter, Svampe (lav), Fugle, Pattedyr, Krebsdyr og Insekter. Insekterne var dog i form af en træstamme med huller fra borebiller.

Af Brunalger sås Blæretangen tydeligt på stenene langs kysten, fordi det var lavvande. Tangen hang ned fra stenene, og

Mos, måske Krybende Silkemos, hvor tænderne på sporehusene var tydelige i det klare sollys.

Blåmejse i frugtstand af Vild Gulerod.

På de store sten inde på overdrevet sad der mosser, hvor nogle af dem havde flotte sporehuse, hvor tænderne i spidsen af sporehusene i dag kunne ses tydeligt i det klare sollys.

På engene stod der vinterstandere af flere arter af planter. I dag var Blåmejserne i gang med at lede efter føde i Vild Gulerod.

Livstræet på Knudshoved Odde

Årets gang 2026

Også i dag var svampe repræsenteret i form af laver, bl.a. Almindelig Væggelav og Melet Grenlav. Grønalger var på den måde også til stede, da de er algepartnere for disse arter af lav.

På en tur herud i januar fandt jeg levende insekter. Det drejede sig om en galde på Agertidsel, som indeholdt levende larver. I dag blev det kun til en træstamme med huller, nok fra borebiller, som havde forladt træet.

Huller i træstamme. Nok fra borebiller.

Almindelig Væggelav er en svamp, som lever i symbiose med små grønne alger, der lever mellem svampens celler.

Spor efter Hare.

Uden for kategori, men flot: Isblomster.

Livstræet på Knudshoved Odde

Årets gang 2026

1. marts 2026

For et par dage siden slap vinteren sit tag. Her på den kalendermæssigt første forårsdag var sneen stort set væk. Der var lidt isrester tilbage på småsøerne, men ikke noget på havet.

Det var 3-6 grader og sol men fortsat køligt i den friske vestenvind.

På den faste gåtur fra parkeringspladsen ved Knudsskovgård, ned gennem Paradiset og langs sydkysten ud til Draget og tilbage ad midtervejen var der nu ikke bare liv ved kysten, men også inde over engene, og selv i vandhullerne var der liv i form af dafnier, bugsvømmere m.m. Der var meget lærkesang på denne flotte dag.

Jeg så repræsentanter fra 12 af de 25 hovedgrupper af organismer nævnt i Livstræet: Brunalger, Rødalger, Grønalger, Mosser, Bregner, Frøplanter, Svampe, Fugle, Pattedyr, Muslinger, Krebssdyr og Insekter.

Af brunalger sås Blæretangen tydeligt på stenene langs kysten. På grund af lavvande hang tangen ned fra stenene

En rødalge, muligvis en art af Rødtråd.

Af rødalgerne blev der i dag ikke kun set den sædvanlige Gaffeltang. Der skvulpede også noget, at lignede Rødtråd *Ceramium* rundt i det lave vand.

Der var også kommet gang i grønhalgerne. I det lave vand ved stranden voksede Rørhinde, og i det ene af vandhullerne var der kraftig vækst af grønhalgetråde.

Blæretang over vandoverfladen på grund af lavvande. Det blev overskyldet af bølgerne.

Grønhalgen Rørhinde.

Nok mosarten Krybende Silkemos.

En af de mosser, jeg har set på alle turene, vokser på de store sten langs vejen. I dag stod de meget flot med sporehustænderne udspilede i solen. Jeg er ikke sikker på, hvilken art det er, men tror mest på Krybende Silkemos *Homalothecium sericeum*.

Livstræet på Knudshoved Odde

Årets gang 2026

Almindelig Væggelav.

Af svampe var der stadig lidt Skællet Støvbold fra sidste år. Ellers var det mest de mange lavarter, som var synlige, bl.a. den flotte Almindelig Væggelav.

Blandt muslingerne lykkedes det at finde en meget afvigende form. Det drejede sig om Pæleorm, der

er en borende musling trods navnet. I et ilandskyllet stykke træ sad der flere Pæleorme.

De to hvide er muslingearten Pæleorm.

Lidt uskarpe dafnier.

Af krebsdyr var der både gang i dafnier og vandlopper langs bredden af nogle af vandhullerne. Fra nu af bliver det relevant at tage et lille net med til at fange smådyr.

I dag lykkedes det endelig at se levende insekter. Ud over lidt Bugsvømmere i vandhullerne blev der fundet insektlarver i nogle store galler, Rosenkonger, der voksen på rosenbuske. Disse galler skyldes, at en Bedeguar-galhveps har lagt æg i rosenstænglen, som så har udviklet gallen.

"Rosenkonge" forårsaget af Bedeguar-galhveps. I snittet kan man se larverne.

Blandt fuglene var der nu kommet mange Sanglærker, som både sang og jagede med hinanden. En Rød Glente var dog den flotteste repræsentant for fuglene.

Rød Glente.

Livstræet på Knudshoved Odde

Årets gang 2026

17. marts 2026

Foråret var ved at slå igennem. Is og sne var væk. Der var kommet gang i smådyr på land og i søerne.

Det var 5-10 grader og sol. Næsten lunt, hvor der var læ.

På den faste gåtur fra parkeringspladsen ved Knudsskovgård, ned gennem Paradiset, langs sydkysten ud til Draget og tilbage ad midtervejen dominerede Sanglærkes sang helt lydbilledet. Lidt edderkopper, insekter og snegle var kommet frem.

Jeg så repræsentanter fra 18 af de 25 hovedgrupper af organismer nævnt i Livstræet: Brunalger, Rødalger, Grønalger, Kransnålalger Mosser, Bregner, Frøplanter, Svampe, Fugle, Firben m.m., Pattedyr, Snegle, Muslinger, Mosdyr, Ringorme, Edderkopper, Krebsdyr og Insekter.

Blæretang med Mosdyr og Rurer.

Af brunalger skvulpede Blæretangen langs stranden. Den var bevoset med bl.a. Rurer (kredsdyr), Mosdyr og Posthornsorm (Ringorm).

Af rødalgerne blev der i dag kun set den sædvanlige Gaffeltang.

Som sidste gang var der lidt grønalger. I det lave vand ved stranden voksede Rørhinde, og i det ene af vandhullerne var der kraftig vækst af grønalgetråde.

En ny organismegruppe, Kransnålalger, var nu kommet frem i nogle af vandhullerne. Kransnålalger ligner padderokker i opbygning, men er en gruppe alger, der nok skal placeres som en selvstændig gruppe mellem grønalgerne og landplanterne.

De sædvanlige mosser og bregner fra de foregående ture blev set.

Blomstrende følfod.

Flere arter af frøplanter havde fået små grønne blade. En Følfod var sprunget ud.

Kransnålalger i vandhul.

Livstræet på Knudshoved Odde

Årets gang 2026

Rosetlav (sp.).

Af svampe var der stadig lidt Skællet Støvbald fra sidste år. Ellers var det mest de mange lavarter, som var synlige, bl.a. den diskrete Rosetlav (sp.) på nogle sten.

Der var kommet gang i ynglefuglene i søen ved udstillingscenteret. Ud over den mange hættemåger på de fint afskrabede øer, var der omkring 30 Klyder på den østlige ø.

Klyder og Hættemåger på ø nær udstillingsbygningen.

En ny hovedgruppe var repræsenteret i dag. Med tre flotte sorte Hugorme solende sig nær Knudsskovgård var "Firben m.m." nu også fremme.

Hun (?) af sort Hugorm.

Blandt pattedyr så vi et nyfødt føl, der stadig var vådt og ikke kunne stå på benene endnu, selv om det prøvede.

Årets første snegle, bortset fra sneglehuse, blev set. Det drejede sig om Lundsnegl.

Lundsnegl.

Af krebsdyr blev der set de første landkrebsskud i form af Bænkebidere. Der var stadig gang i dafnier langs bredden af nogle af vandhullerne.

Bænkebidere.

Årets første edderkopper blev set. Det drejede sig om nogle jagtedderkopper, hvoraf den ene var kommet ud på vandoverfladen af en lille sø. Den kunne lige gå oven på vandhinden.

Edderkop går på vandet.

Der var en del insekter på vingerne, bl.a. Dagpåfugleøje. En sidegruppe til insekterne, Springhalerne, var også repræsenteret.

Springhaler i vandhul.